

25 ANYS DE CERE, 25 ANYS DE PUBLICACIONS

ÀNGELS PÉREZ TARRAGÓ

Membre de la Junta Directiva del CERE

MONTSERRAT ANGUERA TERRÉ

Membre de la Junta Directiva del CERE

VICENT CASADÓ BURILLO

Cap de publicacions del CERE

El 30 de juny de 1983, a Vinebre, 16 persones de diferents poblacions i àmbits culturals de la Ribera van signar l'Acta fundacional del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre (el CERE).^{*} Aquell mateix any 1983 sortia a la llum el primer llibre editat pel CERE, *Visió de l'Ebre català*, l'autor del qual era el mateix Artur Bladé.

Segons els estatuts del CERE aprovats el 1983 i modificats i actualitzats el 2003 i novament el 2008:

[...] el Centre d'Estudis Comarcal de la Ribera d'Ebre podrà col·laborar amb institucions, entitats i persones, i podrà crear les seccions que consideri necessàries dins el seu àmbit d'actuació territorial. Promourà reunions d'estudiosos, la creació d'una biblioteca i un centre de documentació especialitzats en temes i estudis comarcals, excursions científiques, publicacions de temes culturals i científics, i la promoció de premis, beques i ajuts a estudis comarcals i altres activitats que s'avinguin amb els objectius de l'entitat.

Així, un dels objectius del CERE, des de la seua fundació, ha estat la publicació de llibres i altres obres de caràcter cultural (pòsters, tríptics, CD...), monogràfics o en forma de revista o miscel·lània per recollir els treballs i articles sobre la nostra comarca, tant d'escriptors riberencs com de fora, i donar-los a conèixer a la mateixa Ribera d'Ebre i, en la mesura del possible, arreu dels Països Catalans, ja que els estatuts de l'entitat destaquen com a finalitats:

^{*} Aquest treball va rebre una beca del CERE en la seua XV Convocatòria de Beques per a l'any 2008 i bona part del seu contingut conforma una exposició itinerant sobre les publicacions del CERE inaugurada per Sant Jordi d'aquest any 2008.

[...] el desenvolupament, la divulgació i el foment dels valors culturals, científics i artístics de la comarca, en els aspectes d'investigació, conservació i divulgació...

Per commemorar l'efemèride del 25è Aniversari del CERE, des de la Junta Directiva s'han organitzat un seguit d'actes i d'activitats repartides al llarg de l'any 2008 i desenvolupades en els diferents municipis de la nostra comarca. Entre aquests es va plantejar, des del primer moment, la preparació d'una exposició que mostrés al públic aquesta vitalitat del Centre en l'edició de treballs sobre la comarca. Al final la idea es va anar concretant en el disseny d'un seguit de plafons on apareguessin totes les publicacions del CERE. Aquesta exposició de publicacions es va presentar per primer cop a Flix, seu del Centre des dels seus inicis, coincidint amb una data tan destacada per a la cultura impresa catalana com és Sant Jordi. Després s'ha exposat en diverses poblacions de la Ribera d'Ebre i, fins i tot, a Barcelona, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, referent per a tots nosaltres d'entitat que vetlla i impulsa la cultura catalana.

L'exposició "25 anys de CERE, 25 anys de publicacions" s'ha estructurat en 9 plafons o pòsters:

– Plafó 1: inclou dos textos d'introducció del president del CERE (Josep F. Moragrega) i del seu cap de publicacions i editor de la *Miscel·lània* (Vicent Casadó):

Des de l'inici dels temps, les persones han volgut transcendir la seua existència deixant testimoni de la seua experiència vital, sempre lligada afectivament a l'entorn on els ha correspost viure. El Centre d'Estudis, format en definitiva per un grup d'hòmens i dones apassionats per la Ribera d'Ebre, no ha estat aliè a aquesta pulsio tan característica de la humanitat. Al llarg de la seua vida, el CERE ha fet de les seues publicacions el pilar bàsic de la seua existència, tot deixant per escrit un seguit d'obres dedicades al desenvolupament, la divulgació i el foment dels valors culturals, científics i artístics de la comarca, en totes les matèries i els camps del saber, que constitueixen una aportació d'interès per al coneixement del passat, per a l'anàlisi del present o per als projectes de futur de la comarca. Aquesta exposició vol ser un homenatge a tots els hòmens i dones que han fet possible complir amb aquesta necessitat existencial de la nostra entitat, en el moment de celebrar els seus primers 25 anys.

Josep F. Moragrega
President del CERE, 2008

Als estatuts originals del CERE, aprovats des de la seua fundació, es marquen com a objectius de l'entitat "el desenvolupament, la divulgació i el foment dels valors culturals, científics i artístics de la comarca" i s'assenyala també que una de les vies per aconseguir-ho és la promoció de "publicacions de temes culturals i científics". Al llarg d'aquests 25 anys hem editat, coeditat o participat en primera línia en la publicació de 55 obres, de les quals 52 són llibres —1 dels quals, reeditat—, 2 són CD musicals i 1 és un CD-ROM d'informació comarcal. A més, hi ha constància del suport del CERE a l'edició d'altres 14 títols de llibres, i a l'organització de presentacions de moltes altres obres de temàtica riberenca.

Aquesta exposició és una mostra d'aquesta activitat, des del primer títol editat pel CERE el 1983 (*Visió de l'Ebre català*) fins a la imminent aparició del darrer (*La festa de Sant Antoni als Països Catalans*), 25 anys després.

Vicent Casadó

Cap de Publicacions del CERE, 2008

Hi ha 7 plafons més amb totes les obres publicades pel CERE en aquests 25 anys agrupades per temàtiques i on apareix reproduïda la portada de cadascuna, el nom dels autors, el títol complet, els editors, coeditors i col·laboradors diferents del CERE, el nombre de pàgines i una explicació del seu contingut, que acaba normalment amb un fragment literal del llibre; així tenim:

– Plafó 2: Miscel·lànies, o revista del CERE, 1a part (amb una introducció i la descripció de 9 volums).

– Plafó 3: Miscel·lànies, 2a part (amb 9 volums més).

– Plafó 4: Premis d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1a part (amb 5 obres).

– Plafó 5: Premis d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2a part (amb 6 obres més).

– Plafó 6: Altres obres d'assaig (amb 9 obres).

– Plafó 7: Obres didàctiques (amb 6 obres) i Fulls d'Arqueologia (amb 3 exemplars).

– Plafó 8: Obres artístiques (narrativa, dibuix, música...) (amb 8 obres).

Finalment, apareix un altre plafó amb llibres no editats directament pel CERE:

– Plafó 9: Llibres no editats pel CERE però on consta el suport donat pel Centre per a la seua edició (amb 14 obres).

Com es pot comprovar en aquesta exposició, al llarg d'aquests 25 anys el CERE ha editat, coeditat o participat en primera línia en la publicació de 55 obres, de les quals 52 són llibres —1 dels quals, reeditat—, 2 són CD musicals i 1 és un CD-ROM d'informació comarcal. A més, hi ha constància del suport del CERE a l'edició d'altres 14 títols de llibres, i a l'organització de presentacions de moltes altres obres de temàtica riberenca. Val a dir que un cop tancada ja la confecció de l'exposició, a partir de l'estiu de 2008, hem editat un altre llibre (l'obra guanyadora del darrer Premi d'Assaig: *Roc Llop i Convalia. L'exili d'un poeta miravetà*, dins la col·lecció Daliner núm. 7, juliol de 2008) i aquest número extra de la revista *Miscel·lània del CERE* dedicat al 25è Aniversari del Centre que teniu a les vostres mans; tot plegat, eleva a 54 el nombre total de llibres editats per la nostra entitat en aquests 25 anys d'existència.

L'exposició de publicacions elaborada des del Centre és una mostra de la vitalitat cultural i editora de la nostra entitat, des del primer títol editat pel CERE el 1983 (*Visió de l'Ebre català*) fins a la imminent aparició del darrer (*La festa de Sant Antoni als Països Catalans*), 25 anys després, i un homenatge a tots els hòmens i dones que han fet possible complir aquesta necessitat

existencial de la nostra entitat: la divulgació i el foment dels valors culturals, científics i artístics de la comarca de la Ribera d'Ebre.

A continuació, presentem un resum del contingut de cadascuna de les publicacions en què ha intervingut el CERE, seguint la mateixa organització i distribució descrita per a l'exposició. Excloem, però, totes les Miscel·lànies, que per la seua entitat pròpia i significació per al Centre mereixen tractament en un article a part (vegeu "23 anys de Miscel·lànies del CERE" en aquest mateix volum).

Al final mostrem en forma d'annexos la relació bibliogràfica de totes les obres editades i coeditades pel CERE en ordre cronològic de publicació, amb una informació bibliogràfica extra com és el nombre total de pàgines, la impremta i el número d'ISBN, si el tenen (Annex 1). Una altra relació de les obres per ordre alfabètic d'autors apareix a l'Annex 2. En aquests dos annexos incloem, també, les dades bibliogràfiques de les Miscel·lànies, considerant cada volum com una unitat d'autors diversos i inserint-les cronològicament al lloc que els hi pertoca, sense especificar els diferents articles, autors i temàtiques que la integren, ja que aquestes dades s'indiquen a l'article "23 anys de Miscel·lànies del CERE" d'aquest mateix volum. Cal assenyalar, respecte al Sistema Internacional de Numeració de Llibres (ISBN), que el primer llibre editat pel Centre que compta amb un número d'ISBN assignat específicament al segell editor del CERE és l'obra de Carmel Biarnés *La navegació fluvial per l'Ebre* editada el 1987 pel que es va anomenar revista *Castrum de Aschó 1148* del Consell Local d'Ascó del CERE, amb el número 84-398-9584-4. D'altra banda, la primera *Miscel·lània* amb ISBN del segell editor del CERE va ser la 9, dedicada a Móra la Nova, editada el 1993 amb el número 84-604-7745-2. Curiosament algunes obres dels inicis del CERE han aparegut amb números d'ISBN assignats unipersonalment per l'Agència Espanyola als autors Jordi Ferrús o a Carmel Biarnés i no al Centre, tot i que al llibre figura el CERE com a editor:

– Jordi Ferrús (1985): *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica*, amb ISBN 84-398-4252-X, de J. Ferrús autor-editor 2766.

– Carmel Biarnés (1985): *El meu riu, l'Ebre. Pàgines viscudes*, amb ISBN 84-398-4145-0, de C. Biarnés autor-editor 1556.

– Carmel Biarnés (1986): *La implantació de l'orde del Temple a la Ribera d'Ebre (1148-1210)*, amb ISBN 84-398-7681-5, de C. Biarnés autor-editor 1556.

En altres casos posteriors, algunes obres coeditades amb altres associacions també han aparegut amb números d'ISBN no assignats al CERE sinó a aquelles:

– Josep Sànchez, Cinta Margalef (1992): *La premsa i les publicacions periòdiques a la Ribera d'Ebre*, amb ISBN 84-600-8207-5, de l'Hemeroteca Caixa Tarragona.

– Artur Bladé (1996): *Les primeres descobertes*, amb ISBN 84-605-5430-9, de l'Associació Cultural La Riuada.

Aquest també és el cas d'obres editades amb acords amb entitats editorials com Columna Edicions i Columna Tresmall que feien que aquestes ostentessin el número d'editorial, tot i que *de facto* l'editor i principal distribuïdor entre els seus associats era el CERE:

– Xavier Garcia (1990): *La Catalunya nuclear. La Ribera d'Ebre: centre d'una àmplia perifèria espoliada*, amb ISBN 84-7809-157-2, de Columna Edicions.

– Andreu Carranza (1993): *Aigua de València*, amb ISBN 84-7809-463-6, de Columna Edicions.

– Artur Bladé (1996): *L'edat d'or*, amb ISBN 84-8300-209-4, de Columna Tresmall.

– Jaume Garciapons (1998): *Imatges de la Ribera d'Ebre*, amb ISBN 84-8300-502-6, de Columna Tresmall.

– Joan R. Vinaixa (1998): *La postguerra del Francès i la revolta reialista de 1822 a l'Ebre*, amb ISBN 84-8300-499-2, de Columna Tresmall.

La resta de títols editats pel CERE apareixen amb un codi ISBN assignat al CERE, primer amb números diversos i, més tard, amb sèries numèriques pròpies del Centre, com són les 84-921864-, 84-922946- i 978-84-935564-.

L'Annex 3 presenta les diferents obres agrupades segons la seua temàtica: arqueologia, art (música, dibuix, pintura...), bibliografia, biografia, didàctica, economia i societat, etnologia, història local, història natural, lingüística i literatura. La temàtica més freqüent entre els llibres editats pel CERE és la història local, amb 12 llibres, seguit de les obres i estudis literaris (7 llibres), la didàctica (6 obres), l'arqueologia (5 llibres) i l'etnologia (5 llibres). D'història natural i lingüística que tants articles a la revista *Miscel·lània* i tantes beques han generat (vegeu els articles "23 anys de Miscel·lànies del CERE" i "Les beques de recerca sobre la Ribera d'Ebre" d'aquest mateix volum) només s'han publicat 2 llibres de cada temàtica, el que denota un cert desequilibri en la publicació de llibres enfront dels treballs desenvolupats a la comarca.

Una relació alfabètica dels autors que han publicat obres al CERE, de forma individual o amb altres, apareix a l'Annex 4. Fins aquest moment hi ha un total de 37 autors diferents i individualitzats, a part d'aquells llibres d'autor inespecífic, inconcret o múltiple. Quant als autors, majoritàriament es tracta de socis del CERE, entre els quals, els més prolífics són Carmel Biarnés i Joan R. Vinaixa, amb 4 llibres cadascun editats el 1985, 1986, 1987 i 1992 els de Biarnés i el 1994, 1994, 1998 i 2006 els de Vinaixa.

També mostrem una relació cronològica d'obres editades per altres organitzacions però que han rebut el suport del CERE amb l'adquisició d'exemplars, difusió entre els seus associats i presentacions públiques dels treballs (Annex 1, segon apartat).

1. PREMIS D'ASSAIG ARTUR BLADÉ

JORDI FERRÚS BATISTE (1985), *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica* (reeditat l'any 2003)

I Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1983

En aquest llibre, Jordi Ferrús fa un estudi etnogràfic de la casa pagesa del poble d'Ascó. En la introducció ens situa el marc local i comarcal a partir de la geografia, demografia i personalitat dels asconencs. El llibre se centra, però, en la descripció de l'estructura agrària, l'organització de les feines del camp i els cicles del conreu.

Acaba amb un capítol que dedica a les relacions socials, és a dir, relacions econòmiques que permeten superar desequilibris econòmics i humans.

“Tot matrimoni és una institució econòmica, i més a pagès. Els pares procuren sempre un bon partit per als seus successors, i així ampliar el patrimoni familiar, davant la disgregació que es produirà amb el repartiment posterior de les herències.” (p. 120)

El llibre va acompanyat d'imatges dibuixades de diferents construccions, eines del camp i estris necessaris per a la pagesia.

CARMEL BIARNÉS BIARNÉS (1986), *La implantació de l'Orde del Temple a la Ribera d'Ebre (1148-1210)*

II Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1985

Carmel Biarnés estudia el procés històric dels templers des de l'any 1118 fins al 1237; any que es concedí la Carta de Població de Gorrapte, que pertanyia a la Comanda del Temple d'Ascó.

L'estudi se centra en la fundació de l'Orde, en la seua organització i la seua missió, la participació que van tenir en la conquesta de Tortosa i, particularment, a dos pobles de la Ribera d'Ebre: Miravet i Ascó.

“El 24 d'agost de 1135, després de conquerir el castell de Miravet, l'últim reducte sarraí, juntament amb Siurana, que perdien els moros a l'Ebre, Ramon Berenguer IV va fer les primeres donacions de la Ribera d'Ebre a l'Orde del Temple, segons consta al document núm. 261 de l'Arxiu de la Corona d'Aragó...” (p. 33)

CARLES VEGA, XAVIER SÁEZ, JOSEP M. MIR, ALBERT PONS (1990), *La parla de la Ribera d'Ebre. Aspectes morfològics: la pronominalització àtona*

III Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1987

És una monografia de tema lingüístic sobre la realització dels pronoms febles a la Ribera d'Ebre considerant la seua vessant fonètica. L'estudi parteix d'informants de més edat de tots els pobles de la comarca. A més, es fa una proposta d'adequació ortogràfica de les formes pronominals dialectals, tenint en compte la normativa de Pompeu Fabra.

"[...] cal proposar l'ús de la forma reduïda del pronom de segona persona plural [U per US], característica típica d'aquest dialecte. A partir d'ací, en la combinació amb el pronom de tercera masculí singular, se segueix un procés anàleg a la combinació de primera plural amb aquell de tercera (LO). En aquest sentit, sembla possible que es donés la reducció del pronom US en contacte amb el contoid lateral de l'altre pronom: U'L..." (p. 92)

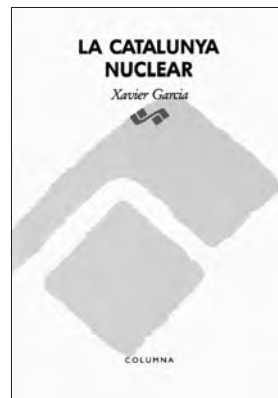
XAVIER GARCIA PUJADES (1990), *La Catalunya nuclear. La Ribera d'Ebre: centre d'una àmplia perifèria espoliada* (publicat en col·laboració amb Columna Edicions i amb el suport de l'Ajuntament de Riba-roja d'Ebre)

IV Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1989

Garcia exposa en el seu estudi el fenomen de la nuclearització a Catalunya a partir dels anys 70, com es va implementar a la Ribera d'Ebre, i com les grans empreses elèctriques i bancàries se'n van aprofitar.

Es manifesta contrari a qualsevol de les nuclearitzacions i defensa que la nuclearització és un indicador "d'un model de desenvolupament que basa el creixement econòmic en la concentració industrial, en el gigantisme tecnològic i en el saqueig de recursos". (p. 8)

"L'aventura nuclear, doncs, no afecta solament les comarques que l'acullen, sinó que involucra tot el territori, dintre del qual, evidentment, un recurs de primera magnitud com és l'aigua, l'aigua del riu Ebre, i, per extensió, la plataforma continental marina." (p. 50-51)

JOSEP M. SÁEZ CORREDERA (1992), *La terrissa miravetana*

V Premi Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1991

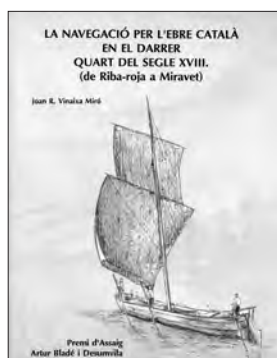
En aquest treball monogràfic, Josep Maria Sáez fa un estudi sobre la terrissa de Miravet i els seus terrissaires: parla dels seus orígens ibers i la influència àrab i morisca en segles posteriors; anomena cada un dels terrissaires de Miravet des de 1785 fins a 1900 i les vint-i-dos cases de terrissaires del s. xx; explica les tècniques de modelatge, els tipus de decoració, com es realitza la coccio i els objectes que s'elaboren.

“La irrupció en terres riberenques i mediterrànies de la cultura àrab, tan refinada en aquests camps de l'art, produí una veritable revolució. Renovaren i perfeccionaren tècniques, intentant obtenir, talment com en aquells moments estava succeint a les cultures orientals de Xina i Japó, unes ceràmiques veritables obres d'art.” (p. 15)

Acompanyen el text, fotografies de Francesc Ripollès i dibuixos de Santiago Alfonso Falcó.

JOAN RAMON VINAIXA MIRÓ (1994), *La navegació per l'Ebre català en el darrer quart del segle XVIII (de Riba-roja a Miravet)*

VI Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1993

El riu Ebre és el protagonista d'aquest estudi històric centrat en el segle XVIII, un segle on la importància del riu era cabdal perquè actuava com a via de comunicació i de comerç, oferia una situació militar estratègica i també una funció cultural.

L'autor estudia com era la navegació pel riu i l'embarcació per excel·lència de l'Ebre: el llaüt, la seua construcció i els seus patrons.

“La tripulació d'un llaüt era variable. Segons els documents de l'època alguns arribaven a portar, a més del patró, fins a nou o deu peons «los diez y ocho marineros de la tripulación de los barcos» «los veinte marineros de la tripulación de dos barcos». De vegades també apareix documentat, com un membre més de la tripulació, el *minyó*, en general un familiar del patró (fill, nebot, etc.).” (p. 66)

JOSEP SÀNCHEZ CERVELLÓ, JOSEP SOLÉ ARNAL (1996), *L'associacionisme sociopolític a Móra d'Ebre (1875-1936)*

VII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1995

Aquest estudi anomena i explica les associacions i els partits polítics creats a Móra d'Ebre des de la Restauració borbònica fins al començament de la guerra civil. En seixanta-un anys d'història, es crearen en total trenta-dos associacions de diferents tarannàs i ideologies: des d'entitats carlistes com el Círculo Tradicionalista o el Patronato Obrero Jaimista, esportives com el Club Deportivo Móra d'Ebre, catòliques com Acción Católica, organitzacions de defensa de la propietat rural com la Sociedad de Cazadores El Alba, fins a partits polítics com Esquerra Republicana de Catalunya (1931) o el Partit Republicà Radical.

“De fet, el primer local polític que hem trobat documentat pels volts de 1895 és el carlí Círculo Tradicionalista, que comptava amb cafè i habitacions per a hostes [...]. Els carlistes es reorganitzaren a partir de 1910 amb la creació del Patronato Obrero Jaimista en honor al pretendent Jaime III.” (p. 18-19)

XAVIER GARCIA PUERTO (2000), *El Patronat Treig Montagut de Móra d'Ebre (1942-1972). Corrupció i franquisme a la Ribera d'Ebre*. Col·lecció Daliner, núm. 1

VIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1997

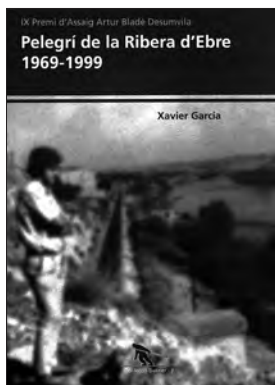
Garcia Puerto estudia el Patronat que s'organitzà a Móra d'Ebre durant els anys 40, per tal d'administrar el patrimoni que Santiago Treig Montagut havia llegat al seu testament perquè es construís un hospital destinat als pobres de la població. El Patronat el formaren les forces vives del poble: el capellà, el batlle, el jutge i el cap de la Guàrdia Civil, que tal com es demostra, dilapidaren els diners i l'hospital no s'arribà a construir mai.

“La dilapidació de l'herència es va produir en el curt espai de temps de dos o tres anys [...]. La resta de la vida de la Fundació es pot qualificar d'una lenta agonia en la qual diversos factors van intervenir per a l'incompliment del desig del testador.” (p. 68)

XAVIER GARCIA PUJADES (2000), *Pelegrí de la Ribera d'Ebre, 1969-1999*. Col·lecció Daliner, núm. 2

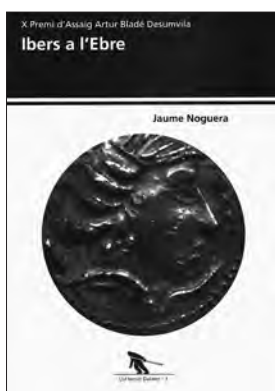
IX Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1999

Xavier Garcia relata el viatge iniciàtic a la Ribera d'Ebre que començà l'any 1969 i on hi descobrí una terra, un paisatge i uns amics. Està estructurat cronològicament en tres parts: "La descoberta del món de la Ribera d'Ebre (1969-1973)" ens explica com hi va arribar i, entre moltes altres persones, va conèixer Carmel Biarnés i Artur Bladé; "Temps trasbalsat ((1974-1983)" tracta de la qüestió nuclear; i "Paisatge després de la batalla (1983-1999)" escriu sobre la creació del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre i recorda gratament aquelles persones emblemàtiques i amigues de la comarca que van morir aquells anys.

"[...] procedint d'un medi aspre, on gairebé mai ningú dels qui, altivament des de la capital, parlaven de «cultura» els allargà una mà de simpatia i solidaritat, van haver d'aprendre per si mateixos el que era el treball de la cultura i, per descomptat, la cultura del treball." (p. 69)

JAUME NOGUERA GUILLÉN (2002), *Ibers a l'Ebre*. Col·lecció Daliner, núm. 3

X Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2001

Treball sobre alguns aspectes del poblament ibèric en el curs inferior de l'Ebre entre els segles VI i III aC. Jaume Noguera estudia els poblats, necròpolis i nuclis aïllats, incidint en aspectes com són l'arquitectura, l'urbanisme, els sistemes defensius i el sistema mètric emprat pel pobles ibers.

Parteix de l'anàlisi dels materials de museus i col·leccions particulars i de les excavacions realitzades on va participar activament.

"Els llocs on ens consta poblament durant l'ibèric antic tenen una disposició estratègica, ja que en general disposen d'una gran visibilitat i sobretot estan sobre importants vies de pas. Aquest tret sembla que prima més que l'accés a bones terres de conreu." (p. 137)

JOAN R. VINAIXA MIRÓ (2006), *Set anys de guerra civil (Ribera d'Ebre, 1833-1840)*. Col·lecció Daliner, núm. 5

XI Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2003

Joan Ramon Vinaixa, en aquest estudi, tracta la Primera Guerra Carlista o la també anomenada *guerra dels Set Anys*, una guerra civil que tingué lloc entre 1833 i 1840 i que l'autor centra en la Ribera d'Ebre.

En aquest llibre ens explica la fractura social que es produí i de l'impacte històric, econòmic, humà i administratiu que va suposar a la comarca.

"[...] la guerra no solucionà ni els problemes que l'havien generat ni els problemes endèmics que patia el país. La qüestió dinàstica es convertí en una rèmora que s'emportava darrere seu una munió de víctimes (morts, exiliats...) i de pèrdues econòmiques cada vegada que s'acudia a una guerra civil com a única solució al problema." (p. 169-170)

JOSEP M. SÁEZ PUJOL, EMIGDI SUBIRATS SEBASTIÀ (2008), *Roc Llop i Convalia. L'exili d'un poeta miravetà*. Col·lecció Daliner, núm. 7

XIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2007

En aquest estudi els autors pretenen donar a conèixer l'escriptor des de la seva vessant humana i literària. El llibre està dividit en dues parts; la primera ens mostra un Roc Llop compromès amb unes idees, defensor d'un humanisme internacionalista i antifeixista, preocupat per conservar la memòria històrica i no perdre en l'oblit els esdeveniments viscuts. A la segona part els autors fan un recull de textos de temàtica molt diversa recuperats de diferents hemeroteques franceses i nacionals. Els fragments analitzats pertanyen a la seva obra poètica, narrativa i pedagògica, tots ells ens permeten descobrir la important aportació de l'escriptor a la resistència cultural dels Països Catalans durant gairebé tot un segle.

"La porta inhòspita de l'exili eixamplava encara més la tragèdia, que no era del país sinó del vell continent i del món sencer. La seva poesia reflecteix com, embolcallats en la fúria de l'huracà de malvestat, van haver de lluitar amb sang i fetge per conservar les pobres vides malmenades per la brutalitat de la força." (p. 30)

2. ALTRES OBRES D'ASSAIG

ARTUR BLADÉ DESUMVILA (1983), *Visió de l'Ebre català*

Artur Bladé amb aquest llibre va guanyar el premi Joventut de reportatges convocat per les Festes Populars de Cultura Pompeu Fabra de Tortosa, l'any 1973. És el primer llibre publicat pel Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre.

El llibre és una passejada per tots els pobles catalans on el riu Ebre hi és present: des de Riba-roja fins al delta de l'Ebre, Bladé ens descobreix el paisatge, la història i el seu testimoni de com es vivia aleshores, avui un temps ja llunyà:

“Ja no queden llaguts. Els que resten, o bé fan de suport als empostissats de les tres o quatre barques en servei, o bé es desfan lentament al sol i a la serena en algun recer sorralós. Ja no resten tampoc patrons de riu. A la Ribera només un, potser: Amadeu de Toi, de Miravet, que ja és vell i encara passeja turistes amb un llagutet al qual ha posat motor... Quan recorda el temps de la seva joventesa, els ulls se li entelen. Quan va dient els noms de les peces, de les fustes, dels atuells, de les cordes d'un llagut, és com si recités el poema més bell del món.” (p. 22)

“Quan era possible, i relativament poc difícil, de recórrer tot l'Ebre català, en muleta o en llagut, des de Riba-roja fins a la desembocadura com va fer-ho dos o tres cops Mestre Fabra [...] el pas pel pas de les Barrufemes no s'oblida mai més.” (p. 30)

CARMEL BIARNÉS BIARNÉS (1987), *La navegació fluvial per l'Ebre*

Carmel Biarnés en aquest llibre recupera una part de la memòria històrica de la nostra comarca. Estructurat en dos parts, dedica la primera a l'estudi de la navegació per l'Ebre: una mica d'història, les embarcacions i els oficis propis del nostre riu, un magnífic glossari que aporta una gran quantitat de vocabulari, avui ja gairebé desaparegut, i contes, refranys i dites sobre l'Ebre.

La segona part és un recull de fotografies de les barques de pas que hi havia a la Ribera d'Ebre, de riuades i de testimonis directes de la vida al riu.

Destaquem les notes als peus de les fotografies, algunes de les quals, molt poètiques i emotives:

“Tot llaüt que passava per Ascó, per força havia d'inclinar l'arbre:

Tribut d'homenatge a la barca, la regina de l'Ebre?
Rutina de submissió al castell pels seus antics privilegis?
Què ens queda ja de tot això?"

**JOSEP SÀNCHEZ CERVELLÓ, CINTA MARGALEF FANECÀ (1992),
La premsa i les publicacions periòdiques a la Ribera d'Ebre (publicat en col·laboració amb l'Hemeroteca Caixa Tarragona)**

És un treball de recerca exhaustiu sobre la premsa escrita publicada a la Ribera d'Ebre entre 1906 i 1992, algunes d'aquelles revistes encara d'actualitat.

El treball està ordenat per poblacions, i de cada població es fa l'estudi de tota la premsa local. Els temes són molt variats: revistes polítiques com *La Píccosa* de Móra d'Ebre, *PSUC* a Flix o *L'Ideal de l'Ebre* de Móra d'Ebre; culturals, com *Castrum d'Ascho 1148*, d'Ascó; religioses, com *La Hoja Parroquial* i *La Hoja Dominical*; científiques, com la *Miscel·lània* del CERE; d'àmbit local, com el *Boletín Informativo Municipal* de Riba-roja o Ascó, *La Foig* de Garcia o *Dous Rasquera*; i moltes revistes escolars.

Els autors a les conclusions diuen:

"[...] aquest ampli ventall de publicacions no és més que el reflex de la vitalitat d'una comarca deprimida demogràficament i econòmicament, però que es resisteix a ser-ho també culturalment. Per això el futur és alentador." (p. 146)

DIVERSOS AUTORS (1993), *Berrús. 25 anys*

Breu estudi elaborat per D. Cabré, T. Espinel i J.M. González Cabré amb motiu del 25è Aniversari del trasllat de l'ermita romanicogòtica de Santa Magdalena des de l'antic Berrús. La primera part del treball és un estudi toponímic sobre el nom de Berrús i la segona part tracta de la tasca arqueològica que es portà a terme a l'ermita.

Hi ha un apèndix on es donen a conèixer uns documents molt antics sobre Berrús, concretament un del segle XIII i un altre del XVIII, i un recull d'imatges de l'antiga ermita, de gran interès.

"Sigui sol, sigui unit a Riba-roja, als templers o a la Comandoria de l'Orde de Jerusalem, de Vilalba, dependent de la Castellania d'Amposta, el nom de Berrús apareix en documents antics, alguns dels quals daten del s. XIII." (p. 15)

VENTURA CASTELLVELL, FELIP FUCHO, JOAN RAMON VINAIXA (1994), *Un cens del segle XV* (coeditat amb la Generalitat de Catalunya i el Centre d'Estudis de la Terra Alta)

Estudi històric centrat l'any 1492, any del matrimoni de la infanta Isabel, filla dels Reis Catòlics, amb el príncep Alfons de Portugal. Els autors d'aquest llibre parteixen del tribut que tots els pobles del regne, i per tant també tota la Ribera d'Ebre i la Terra Alta, hagueren de pagar a causa del noble casament.

Estudien el context històric, les estructures administratives i econòmiques, els fogatges i els maridatges de finals del segle xv. És un document molt valuós que dona a conèixer la vida de les poblacions de les dos comarques.

Acompanyen al text unes imatges dibuixades per Francesc Descarrega.

“Els germans Castelló no van lliurar l'import de maridatge al Mestre Racional a mesura que ho anaven cobrant, ni tot de cop una vegada rebuts l'import de tots els focs. Diverses operacions es van fer per liquidar el tribut cobrat.” (p. 75)

JOAN RAMON VINAIXA MIRÓ (1998), *La postguerra del Francès i la revolta reialista de 1822 a l'Ebre* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall)

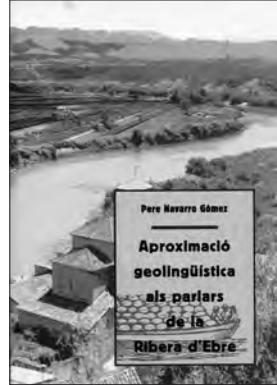
En aquest llibre, Joan Ramon Vinaixa estudia el període històric de 1814 a 1823, fent una especial incidència a la rebel·lió reialista de 1822. Centra l'estudi en com es van viure tots aquests esdeveniments a la nostra comarca i dedica una capítol a totes les persones que van ser protagonistes del període del Trienni Liberal i a l'etapa de la revolta reialista.

“El liberals riberencs eren pocs i de tipologia diversa. Les referències que en tenim no ens permeten d'establir un model estàndard ni extreure'n conclusions globals massa fiables. Les activitats d'aquests apareixen força diversificades: comerciants, religiosos, escrivans, mestres d'infants, militars, etc.” (p. 106)

PERE NAVARRO GÓMEZ (2000), *Aproximació geolingüística als parlars de la Ribera d'Ebre*

Estudi sobre la variació dialectal de la llengua catalana a la Ribera d'Ebre. No és un treball exhaustiu, sinó que tal com diu el títol del llibre, és una aproximació que dóna informació sobre la fonètica, la morfologia i el lèxic propi de la comarca i a la vegada inclou Faió, de l'Aragó. Acompanyen l'estudi un conjunt de mapes on es pot visualitzar molt bé la nostra gran riquesa lingüística.

"Només a la Palma d'Ebre i a la Torre de l'Espanyol es va enregistrar la forma pròpia del català oriental *mirall*, a la resta de localitats riberenques encara és d'ús general la forma pròpia del català occidental *espill*. Tanmateix, s'ha de fer constar que *mirall* està guanyant terreny en aquest territori." (p. 41)

DIVERSOS AUTORS (2005), *La lliçó de l'Ebre. Conèixer Artur Bladé i Desumvila*. Col·lecció Daliner, núm. 4

L'any 2000 el CERE va organitzar les primeres jornades dedicades a Artur Bladé per tal de donar a conèixer la seua obra i la seua figura. De les conferències impartides i d'altres col·laboracions escrites, naix aquest llibre, el títol del qual és el mateix que en aquell moment tingué el cicle de conferències.

La temàtica entorn a l'autor és molt variada: la seua vida, la seua obra literària, el seu estil literari, els records de la infantesa i els jocs de l'època, l'estada a Tarragona, després de l'exili, i una entrevista transcrita feta a Ràdio Móra d'Ebre el 1982, conformen aquest llibre publicat el juny de 2005.

"És una illa solitària en l'univers contemporani català, ja de per si amistançat per força amb exilis i viatges extremadament llargs, excessivament allunyats de casa." Genís Sinca (p. 65)

DIVERSOS AUTORS (2008), *La festa de Sant Antoni als Països Catalans*. Col·lecció Daliner, núm. 6 (I Jornades d'Estudi sobre la Festa de Sant Antoni als Països Catalans. Ascó, 2006)

La festa de Sant Antoni Abat, el 17 de gener, ha estat una festa cabdal en el calendari festiu tradicional del nostre país i, alhora, és una celebració que possibilita copsar la transformació de les festes populars subjectes a profunds canvis de la societat en què es van generar i desenvolupar.

Aquesta vigència de la festa a la població d'Ascó, amb tot el corpus d'ingredients que la particularitzen, va donar peu, el febrer de 2006, a l'organització de les primeres Jornades d'Estudi sobre la Festa de Sant Antoni als Països Catalans fruit de les quals n'és aquesta publicació, que recull les ponències i les reflexions que avui suscita la devoció popular, la funció social i l'etnografia de la festa de Sant Antoni.

"És tal la devoció que els asconencs mostren a sant Antoni que, a hores d'ara, la parròquia disposa d'una llista de triades de majorsals que arriba fins a l'any 2042." (p. 8)

3. OBRES DIDÀCTIQUES

MONTSERRAT ANGUERA, VICENT CASADÓ, RAÏL AYMÍ, PERE JOSEP JIMÉNEZ (1994), *La natura a la Ribera d'Ebre*. *Curs d'Història Natural* (publicat en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya i el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre)

Estudi molt acurat sobre la geologia, la climatologia, la vegetació, la fauna i els espais naturals de la Ribera d'Ebre. Introdueixen imatges i gràfiques i de cada una de les quatre sessions, en què està estructurat el llibre, expliquen la situació general a Catalunya fins a concretar en l'estudi de la comarca. Els autors dediquen un primer capítol a la descripció del medi físic comarcal (geografia i geologia), així com a oferir una visió general dels principals espais naturals de la Ribera d'Ebre; el segon capítol explica la vegetació i principals espècies vegetals; el tercer descriu el poblament faunístic, amb especial èmfasi en els vertebrats; el quart i darrer capítol està dedicat a l'Espai Natural de Sebes de Flix.

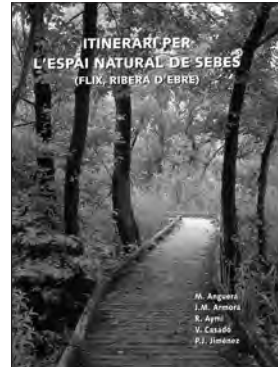
“A la zona de Sebes hi podem trobar més de 150 espècies vegetals típiques del bosc de ribera, els canyissars i els llims salins, arenosos i nitrificats que aporta el riu.” (p. 65)

MONTSERRAT ANGUERA, JOSEP M. ARMORA, RAÜL AYMÍ, VICENT CASADÓ, PERE J. JIMÉNEZ (1996), *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)*

És una guia didàctica de l'Espai Natural de Sebes que ofereix un ampli ventall de possibilitats pedagògiques a mestres i educadors que opten per fer un treball interdisciplinari fora de les aules, de les àrees de Coneixement del Medi Natural i del Medi Social.

Està estructurat en nou capítols en cadascun dels quals s'explica com accedir als indrets proposats pels autors i unes recomanacions didàctiques a treballar, més un annex. Completen els capítols uns comentaris sobre la fauna i la vegetació i, si escau, una presentació històrica, amb 32 làmines dibuixades que acompanyen els textos:

“A l'hivern, sense les fulles dels arbres, és més fàcil detectar els ocells que es mouen per les capçades. Sobre els verns que envolten la passera podreu veure-hi grupets de lluers, d'un típic color groc i verd, que mengen les seves llavors. També és característic observar el raspinell enfilant-se pel tronc dels arbres amb el suport de la seva rígida cua...” (p. 95-98)

DIVERSOS AUTORS (2001), *Ribera d'Ebre*. CD-ROM (publicat en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, Centre de Recursos Pedagògics)

Material didàctic que permet aprofundir en el coneixement, des de diferents àmbits, en la comarca de la Ribera d'Ebre. Els centres d'interès són: la història, l'economia, les tradicions, els personatges il·lustres i cadascun dels pobles que formen la comarca.

El treball va ser elaborat per mestres i professors dins del Pla de Formació Permanent del Professorat, i va comptar amb el suport de l'Institut de Ciències de l'Educació (URV), el CERE i el Consell Comarcal.

“La fisonomia de la Ribera d'Ebre ha estat modelada pel riu Ebre. El seu pas, unes vegades entre muntanyes i d'altres entre planes fèrtils, ha deixat al llarg del temps, una empremta que ha condicionat físicament la comarca, així com també el seu dia a dia.”

DIVERSOS AUTORS (2007), *Bladé a l'escola. Primària. Guia del mestre*

Amb motiu del centenari del naixement de l'autor riberenc Artur Bladé i Desumvila, el CERE va iniciar el projecte de donar a conèixer la seua obra a tot l'alumnat dels CEIP i dels IES de la comarca. Va comptar amb un grup de professors, majoritàriament membres del CERE, i amb el Centre de Recursos Pedagògics de la Ribera d'Ebre per poder tirar-lo endavant. Es van elaborar dos materials paral·lels: un per als alumnes d'educació primària i un altre per a secundària, ja que els interessos d'uns i altres són diferents.

Aquest concretament, és la guia del mestre on podem trobar la presentació, els objectius proposats i el solucionari de totes les activitats elaborades per als alumnes de primària.

DIVERSOS AUTORS (2007), *Bladé a l'escola. Primària. Guia de l'alumne*

Dossier didàctic dirigit als alumnes d'educació primària (Cicle Mitjà i Cicle Superior) on es plantegen diferents activitats interdisciplinars a partir d'alguns textos del seu llibre *Les primeres descobertes*.

Hi ha activitats de llengua i literatura, de coneixement del medi natural i del medi social i jocs tradicionals.

"[...] sempre em fou fàcil de convertir-me en l'heroi del llibre que llegia, no em costava res tampoc de transformar la golfa en submarí, en globus, en vaixell pirata, en jungla verge, en castell inexpugnable, o simplement, en la lluna." (p. 51)

MONTSERRAT ANGUERA, JOSEP S. CID, BIEL PUBILL (2007), *Bladé a l'escola. Secundària*

En el marc del centenari del naixement d'Artur Bladé i Desumvila es va elaborar aquest dossier didàctic adreçat als alumnes d'educació secundària obligatòria perquè coneguessin millor aquest autor riberenc.

Està estructurat en quatre blocs: els dos primers el conformen unes activitats que ens apropen a l'autor i a la seua obra; el tercer bloc inclou sis centres d'interès a partir d'una de les seues més significatives: *L'edat d'or*, amb qüestions molt àmplies; i en el quart es recorden els jocs de la infantesa de l'autor, a través de diferents fragments de l'obra bladeriana.

"[...] i l'obra de Bladé, àmplia, propera i clara, ens facilita d'una manera que pot ser agradable l'accés a la literatura, és a dir, a la cultura com a patrimoni localitzat i alhora universal." (p. 6)

4. OBRES D'ARQUEOLOGIA

GLÒRIA MUNILLA, JAUME NOGUERA, VÍCTOR REVILLA (2000), *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 1

Primer dels tres volums publicats de la col·lecció de *Fulls d'Arqueologia*, iniciada per la Secció d'Arqueologia del CERE l'any 1998.

L'objectiu d'*Ilercavònia* és aproximar els lectors als jaciments arqueològics de la comarca.

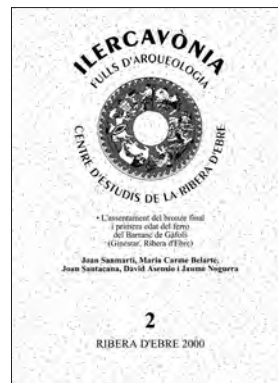
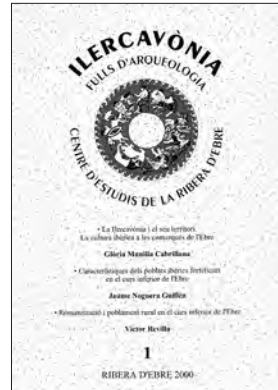
Està format per tres articles que tracten la cultura ibèrica a les comarques de l'Ebre, les característiques dels poblats ibèrics fortificats i la romanització i poblament rural en el curs inferior de l'Ebre (Montsià, Baix Ebre, Terra Alta i Ribera d'Ebre).

"[...] [sobre els poblats fortificats del Baix Ebre] aquests jaciments no són estrictament punts de guaita o talaies, sinó que són poblats, llocs d'hàbitat i, a més, conformen, pel que coneixem fins ara, l'estructura bàsica de poblament." (p. 48)

JOAN SANMARTÍ, M. CARME BELARTE, JOAN SANTACANA, DAVID ASENSIO, JAUME NOGUERA (2000), *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre): Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 2

El segon volum d'*Ilercavònia* va dedicat al resultat de l'estudi de les excavacions que es van realitzar en el barranc de Gàfols, situat dins del terme de Ginestar, entre els anys 1990 i 1998.

Els autors del llibre estudien en set capítols i unes conclusions finals, la situació del jaciment, el

poblament protohistòric de la zona, l'excavació pròpiament dita, l'arquitectura i els materials trobats, entre molts altres aspectes.

“Les activitats de treball més ben documentades dins l'assentament són el teixit, la molta i la cuina. Tots els recintes domèstics que eren ocupats durant el Període 2 han donat testimonis d'almenys una d'aquestes activitats, i sovint de totes elles.” (p. 177)

DIVERSOS AUTORS (2002), *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 3 (I Jornades d'Arqueologia. Ibers a l'Ebre. Recerca i interpretació. Tivissa, 2001)

Publicació de les ponències i comunicacions de les I Jornades d'Arqueologia Ibers a l'Ebre, que es van celebrar a Tivissa els dies 22 i 23 de novembre de 2002, en les quals es va donar una visió global de les tasques de recerca a les terres meridionals de l'Ebre.

Va ser un acte organitzat per l'Ajuntament de Tivissa, el CERE i les universitats de Barcelona, la URV, la UdL i la UOC.

Hi van participar estudiosos de les quatre universitats, entitats i persones molt relacionades amb el tema arqueològic com el Taller de Arqueologia de Alcañiz, el Centro de Estudios de Andorra (Terol), el Museu Comarcal del Montsià, entre altres.

A la conclusió de les I Jornades tots els ponents van coincidir a dir:

“[...] existeix un cert acord en suposar que durant els segles v al III aC es consolida un model de poblament dispers en petits nuclis d'hàbitat, però amb sistemes defensius potents, sovint desproporcionats respecte a la població que protegeixen. Però malauradament encara és molt poc el que sabem dels sistemes econòmics, socials i polítics que els regien.” (p. 291)

5. OBRES ARTÍSTIQUES

CARMEL BIARNÉS BIARNÉS (1985), *El meu riu, l'Ebre. Pàgines viscudes*

Conjunt de dotze narracions de caire poètic i a la vegada ple d'expressions col·loquials, molt asconenques. És particular aquesta barreja de llengua culta i llengua local amb la referència constant, en tots aquests relats, al *Llibre d'amic e Amat* de Ramon Llull.

És el primer llibre literari que Carmel Biarnés escriu perquè tot el que havia publicat fins el 1985 feia referència a estudis i assajos històrics locals i comarcals.

El text va acompanyat d'imatges que signen dos artistes: Joana i Margalef

Un dels relats, *La moneda àrab* comença:

"Missatger era l'amic als prínceps crestians,
e als infeels, per son Amat..."

RAMON LLULL, 142

Vores de riu d'arena mullada i d'aigua transparent que ha deixat el maixenc en davallada; a cada toll un ramadet de peixos." (p. 27)

CARMEL BIARNÉS BIARNÉS (1992), *La creu de la mitja lluna. Biografia morisca, s. XVI. Col·lecció Gúmena, núm. 1*

Novel·la que explica la història de Joan Ambrós, àlies *lo Roget*, fill d'un cristià i una morisca, a principis del segle XVI a la vila d'Ascó, un relat de ficció i a la vegada un estudi antropològic i històric.

Estructurat en quaranta-dos capítols, de distribució desigual, Biarnés demostra ser un gran coneixedor de la cultura musulmana: costums, religió, vestuari, àpats.

Cal destacar l'ús d'un llenguatge col·loquial, a la vegada que justifica tenir un domini de la llengua culta.

"Flix pagava els plats trencats dels enfrontaments entre Barcelona i Tortosa pel peatge del blat que davallava per l'Ebre, picabaralla que es féu extensiva a la veïna Comanda d'Ascó..." (p. 137)

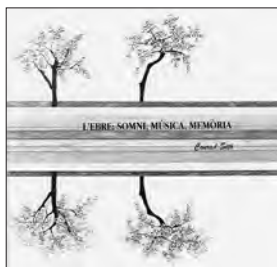
ANDREU CARRANZA FONT (1993), *Aigua de València* (publicat en col·laboració amb Columna Edicions)

Recull de tres narracions: *La barca*, *La paraula en el temps*, i *Aigua de València* que dona títol al llibre. Tot i que amb temàtiques diferents tracten del llenguatge i el futur.

"[...] la literatura solament és possible en els llenguatges naturals. Els mots vius i palpables que amaguen en les seves interioritats universos desconeguts del passat i, també, en determinada forma, un grau indiscutible i necessari d'incertesa i d'absurd..." (p. 94)

CONRAD SETÓ (1995), *L'Ebre: somni, música, memòria*. CD de música

Poema simfònic electroacústic format per trenta-sis fragments amb títols tan suggerents com *Albada a la Ribera*, *Somni magnètic*, *Blaus de la tardor*, *Via templària* o *La nimfa Beanta*, entre altres. El mateix autor diu:

“Cada fragment té «vida pròpia» i alhora representa una part inseparable del conjunt. L’estructura i la instrumentació són totalment lliures.

Per damunt del seu aparent eclecticisme (obvi, d’altra banda) respira un esperit d’integració de contraris: de comunicació de la «màgia sonora» i finalment... «de respecte al passat».”

ARTUR BLADÉ DESUMVILA (1996), *Les primeres descobertes* (publicat en col·laboració amb l’Associació Cultural La Riuada i el CEIP Antoni Nat)

Conjunt d’articles que Artur Bladé escrigué per a la revista *El Portal* del CEIP Antoni Nat de Benissanet, entre 1985 i 1995, any de la seua mort.

En aquests vint-i-set articles que formen el llibre, l’autor ens explica sobretot part de la seua infantesa a Benissanet: recorda els seus avis, el seu mestre, el carrer on va néixer, les entremaliadures amb els seus amics i les primeres lectures, entre altres temes.

“Quan jo era petit, tan petit que encara no anava a estudi, a Benissanet no hi havia carretera, ni electricitat ni telèfon. Tots els camins eren de ferradura o de carro.” (p. 13)

El pròleg està escrit per Xavier Garcia i la biografia de l’autor per Carmel Biarnés d’Ascó. Acompanyen els articles algunes fotografies de Benissanet de començament del segle xx i una d’Artur Bladé.

ARTUR BLADÉ DESUMVILA (1996), *L’edat d’or* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall)

És el llibre pòstum de Bladé. Va sortir publicat l’any 1996, un any després de la seua mort, però l’any 1960 amb aquest llibre havia guanyat el premi Copa Artística en els Jocs Florals de 1960 a Buenos Aires. Ha estat qualificat per molts com el millor llibre de Bladé i Desumvila.

Llibre de records i impressions infantils, deixa traslluir la personalitat d'un nen assenyat, una mica trist i nostàlgic, a qui agradava la lectura dels grans clàssics, jugar amb els seus amics i fer alguna malifeta.

En un moment del llibre diu:

"[...] els records són l'única riquesa veritablement nostra, l'únic tresor que ningú no ens pot prendre. Mancat de la facultat de recordar, l'home no tindria res, ni tan sols esperances —sempre en resta alguna. I la seva vida seria ben poca cosa, encara més poca cosa." (p. 9)

JAUME GARCIA PONS BEÀ (1998), *Imatges de la Ribera d'Ebre* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall)

Amb aquest llibre d'imatges de paisatge riberenc, Jaume Garcia Pons ens apropa a diferents racons de tots els pobles de la comarca.

Cada poble està representat en cinc imatges en tècnica de dibuix a plomí. Abans, però, dels dibuixos, Garcia Pons fa una introducció a la comarca de la Ribera d'Ebre, i a cada poble que la conforma. És una introducció on parla d'història, de demografia, de carrers, de personatges il·lustres, d'art, d'indústria... Una mica de tot per situar cada població.

El pròleg és escrit pel pintor i escultor de Flix, Jaume Fortuny Agramunt:

"La visió del dibuix de Garcia Pons prefereix el plomí perquè és l'eina que millor mostra l'angle de la pedra trencat pel temps i la taca de vegetació sempre linealment sotmesa al vent [...]. Els seus ulls ja no són els nostres i la mirada escrita en aquests dibuixos i un àlbum sense text seria un riu sense aigua." (p. 7)

JOAN BAGÉS RUBÍ (2003), *Ribera d'Ebre, música, piano, memòria*. CD de música

CD del compositor i músic nascut a Flix, Joan Bagés. En aquesta gravació, Bagés ens presenta quatre composicions musicals pròpies, amb la col·laboració en alguna de l'escriptor Andreu Carranza. La primera peça titulada *DOLAFÀ (II)* és una obra composta a partir del poemari de Carranza titulat *A mumpare*. La segona és *DOLAFÀ (I)*, una obra per a corda sintetitzada i trio de cordes; la tercera *Els 6 barrets* és per a piano sol; i la darrera és una improvisació MIDI a partir d'uns poemes de Joan Brossa.

6. OBRES EDITADES AMB EL SUPORT DEL CERE

INMA PENNA PERPIÑÁ (1996), *D'un temps a mitja veu* (editat per la Societat Ateneu Musical de Móra d'Ebre)

Recull de dinou poemes de diferent temàtica, l'últim del qual dóna títol al poemari. Amb una llengua planera però no per això mancada d'una gran sensibilitat i intimisme, ens evoca la vida, l'amor i la llibertat.

La mateixa autora fa una justificació a la seua obra on explica que per a ella escriure és una necessitat, per transmetre sentiments com alegria, tristor, bons moments i menys bons moments: "Perquè tot té raó de ser."

"D'un temps a mitja veu,
i jo, sense paraules.

El matí és un desfici de mots
que amaguen un clam més profund." (p. 47)

JOSEP M. RECHA ESCOLÀ (2000), *90 anys del Sindicat de Flix* (editat per la Cooperativa Agrícola i Secció de Crèdit de Flix SCCL)

Llibre publicat amb motiu del 90è aniversari de la fundació de la Cooperativa Agrícola de Flix l'any 1909.

L'autor del llibre, per fer el seu estudi històric, parteix de les mil nou-centes setanta-tres actes recollides des dels inicis, d'altres documents escrits i el testimoni directe de persones relacionades amb la Cooperativa. Fotografies, cartes i fragments de diaris de l'època acompanyen el text. Al final hi ha un recull fotogràfic d'actualitat.

"El Sindicat es comença a motoritzar. Al 1912, 17 de gener, s'acordà comprar un motor de gasolina per tal de substituir la tracció animal del molí (cavalleries rodant les pedres), tampoc hi havia força elèctrica a la instal·lació." (p. 43)

OLGA CUBELLS BARTOLOMÉ (2001), *El parlar de la Palma d'Ebre* (Ribera d'Ebre), col·lecció Fent Espona, núm. 1 (editat per l'Associació Cultural L'Espona i amb la col·laboració de l'Ajuntament de la Palma d'Ebre)

Tesi de llicenciatura d'Olga Cubells, filla de la Palma d'Ebre, que descriu el parlar de la seua població en els quatre nivells que té la llengua: fonètic, morfològic, sintàctic i lèxic. Prologa el seu llibre Pere Navarro, doctor en filologia

catalana per la Universitat Rovira i Virgili, i tutor de la seua tesi, que la valora no sols pel fet de ser la primera monografia geolèctal de la comarca, sinó per la rigorositat i cura amb què està escrita.

Dedica un capítol a il·lustrar la parla de la Palma d'Ebre amb un conjunt de textos relatats pels mateixos informants:

“[...] se comença lo dia de Santa Catarina a les sis del dematí a cantar l'Aurora pels carrers, ta mare potser ja no hu ha sapigut tot això, però jo sí. Cantaen tres u quatre... hòmens i tres u quatre dones; passaen pels carrers i cantaen.” (p. 166)

DOMÈNEC JARDÍ PAGÈS (2002), *A Tivissa canten missa... Records de fets i costums religiosos*, col·lecció El Tinter, núm. 32 (editat per Cossetània Edicions)

Recull de costums de gran valor antropològic de la població de Tivissa. La majoria d'aquestes tradicions que recorda l'autor són de caire religiós i descriuen les maneres de viure d'aquest poble de la Ribera d'Ebre: l'ensenyament a l'escola, els jocs, la parròquia, les ofrenes als sacerdots, els dies més assenyalats de l'any, entre molts altres.

“L'any 1949 i després d'un altre temps de dos anys de pertinaç sequera, van decidir entre uns pagesos i el mossèn de fer rogatives i baixar la imatge de Sant Blai, amb solemne processó, per tal d'aconseguir la pluja demanada.” (p. 107)

JOSEP RECASENS LLORT (2003), *La repressió franquista a la Ribera d'Ebre (1938-1945)*, col·lecció El Tinter, núm. 43 (editat per Cossetània Edicions)

Publicació que tracta sobre la repressió franquista que hi va haver sobretot entre els anys 1939 i 1945. Després de la publicació de la Llei de responsabilitats el 9 de febrer de 1939, començaren les detencions, empresonaments, judicis, en alguns casos les penes de mort i en altres, els indults.

L'autor, que centra el seu estudi a la Ribera d'Ebre, inclou un capítol amb el nom i cognoms de totes les persones processades a la comarca.

“[...] com que no hi havia clemència per als vençuts, les formes de repressió portades a terme

per les forces franquistes foren la medul·la de la dictadura que començava a oprimir els ciutadans...” (p. 19-20)

TOMÀS BIOSCA ESTEVE (2004), *La Societat Obrera de Tivissa. Els orígens de la Societat Cooperativa d'Obrers Agricultors i Conductors de Cavalleries de Tivissa (1912-1918)*, col·lecció El Tinter, núm. 51 (editat per Cossetània Edicions)

Estudi sobre els orígens de la Societat Obrera de Tivissa a principis del segle xx amb la voluntat de millorar la situació dels pagesos i defensar els seus drets i interessos.

Després de situar-nos històricament, l'autor ens explica el tipus de sindicalisme agrari que va adoptar la Societat, quins trets van caracteritzar l'organització i les persones que van influir en la trajectòria inicial, com van ser Miquel Mestre i Marcel·lí Domingo.

“Segons Marcel·lí Domingo, les causes que condemnaven la pagesia a una vida plena d'incertesa eren l'explotació econòmica a què es veia sotmesa per part dels cacics, la nefasta influència de l'Església catòlica i la nul·la possibilitat d'adquirir una educació.” (p. 98)

***L'Ascó d'ahir* (2001); *Faldetes i cançons* (2002); *Garba de feines* (2003); *A misses dites* (2004); *Sant Antoni mos guardo!* (2005); *Ascó a l'envelat* (2006); *Quan anàvem a estudi* (2007) i *Clotxina de retratos* (2008) (editats pels autors)**

Són els títols dels llibres de fotografia que Biel Pubill, Josep M. Raduà i, en aquest últim també, Lourdes Ambrós, han publicat dins la col·lecció La Galvana, núm. 1 a 8.

Cada un dels vuit llibres recull una selecció d'imatges antigues del poble d'Ascó, donant testimoni del pas del temps. Els carrers i l'entorn d'Ascó, el vestit, les feines del camp, les manifestacions religioses, la festa de Sant Antoni, les festes majors, l'escola i els plats tradicionals de la cuina d'aquesta població riberenca són els temes monogràfics que han tractat fins ara en els seus llibres.

“Com l'entremaliadura d'un nen
d'una fotografia sols en sabem una part, d'un recull... una vida.”
Quan anàvem a estudi

ANNEX 1: PUBLICACIONS DEL CERE PER ORDRE CRONOLÒGIC (amb nombre de pàgines, impremta i ISBN)

Llibres i CD editats o coeditats pel Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre (inclou *Miscel·lània*)

ARTUR BLADÉ DESUMVILA (1983): *Visió de l'Ebre català*. 38 p. Impr. Sugrañes (Tarragona).

Miscel·lània, núm. 1 (1985). 46 p. Impr. Sugrañes.

Miscel·lània, núm. 2 (1985). 64 p. Impr. Requesens (Montblanc).

JORDI FERRÚS BATISTE (1985): *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica* (I Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1983). 128 p. Impr. Requesens. ISBN: 84-398-4252-X.

CARMEL BIARNÉS BIARNÉS (1985): *El meu riu, l'Ebre. Pàgines viscudes* (Consell Local d'Ascó del CERE). 50 p. Impr. Requesens. ISBN: 84-398-4145-0.

Miscel·lània, núm. 3 (1986). 58 p. Impr. Requesens.

Miscel·lània, núm. 4 (1986). 66 p. Impr. Requesens.

CARMEL BIARNÉS BIARNÉS (1986): *La implantació de l'Orde del Temple a la Ribera d'Ebre (1148-1210)* (II Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1985). 116 p. Impr. Requesens. ISBN: 84-398-7681-5.

Miscel·lània, núm. 5 (1987). 66 p. Impr. Requesens.

CARMEL BIARNÉS BIARNÉS (1987): *La navegació fluvial per l'Ebre* (Consell Local d'Ascó del CERE —revista *Castrum de Aschó 1148*—, amb la col·laboració de l'Associació Nuclear Ascó). 76 p. Impr. Requesens. ISBN: 84-398-9584-4.

Miscel·lània, núm. 6 (1988). 64 p. Impr. Requesens.

Miscel·lània, núm. 7 (1989). 70 p. Impr. Requesens.

CARLES VEGA, XAVIER SÁEZ, JOSEP M. MIR, ALBERT PONS (1990): *La parla de la Ribera d'Ebre. Aspectes morfològics: la pronominalització àtona* (III Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1987). 128 p. Impr. Requesens. ISBN: 84-404-7310-9.

XAVIER GARCIA PUJADES (1990): *La Catalunya nuclear. La Ribera d'Ebre: centre d'una àmplia perifèria espoliada* (IV Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1989) (publicat en col·laboració amb Columna Edicions i amb el suport de l'Ajuntament de Riba-roja d'Ebre). 102 p. Impr. Hurope (Barcelona). ISBN: 84-7809-157-2.

Miscel·lània, núm. 8 (1991). 100 p. Impr. Requesens.

CARMEL BIARNÉS BIARNÉS (1992): *La creu de la mitja lluna. Biografia morisca, s. XVI*. Col·lecció Gúmena, núm. 1. 176 p. Impr. Ebro (Móra d'Ebre). ISBN: 84-600-8072-2.

JOSEP SÀNCHEZ CERVELLÓ, CINTA MARGALEF FANCA (1992): *La premsa i les publicacions periòdiques a la Ribera d'Ebre* (publicat en col·laboració amb l'Hemeroteca Caixa Tarragona). 150 p. Impr. Gavallda (Tarragona). ISBN: 84-600-8207-5.

JOSEP M. SÁEZ CORREDERA (1992): *La terrissa miravetana* (V Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1991). 118 p. Impr. Ebro. ISBN: 84-600-8191-5.

Miscel·lània, núm. 9 (1993). 136 p. Impr. Ebro. ISBN: 84-604-7745-2.

ANDREU CARRANZA FONT (1993): *Aigua de València* (publicat en col·laboració amb Columna Edicions). 48 p. Impr. Novagràfik (Barcelona). ISBN: 84-7809-463-6.

DIVERSOS AUTORS (1993): *Berrús. 25 anys* (coeditat amb l'Ajuntament de Riba-roja d'Ebre). 32 p. Impr. Ebro.

JOAN R. VINAIXA MIRÓ (1994): *La navegació per l'Ebre català en el darrer quart del segle XVIII (de Riba-roja a Miravet)* (VI Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1993). 126 p. Impr. Ebro. ISBN: 84-605-0401-8.

MONTSERRAT ANGUERA, VICENT CASADÓ, RAÛL AYMÍ, PERE J. JIMÉNEZ (1994): *La natura a la Ribera d'Ebre. Curs d'Història Natural* (publicat en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya i el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre). 68 p. Impr. Ebro.

VENTURA CASTELLVELL, FELIP FUCHO, JOAN R. VINAIXA (1994): *Un cens del segle XV* (coeditat amb la Generalitat de Catalunya i el Centre d'Estudis de la Terra Alta). 178 p. Impr. Virgili (Tarragona).

Miscel·lània, núm. 10 (1995). 192 p. Impr. Ebro. ISBN: 84-600-9276-3.

CONRAD SETÓ (1995): *L'Ebre: somni, música, memòria*. CD de música.

ARTUR BLADÉ DESUMVILA (1996): *Les primeres descobertes* (publicat en col·laboració amb l'Associació Cultural La Riuada i el CEIP Antoni Nat). 70 p. Impr. Ebro. ISBN: 84-605-5430-9.

JOSEP SÀNCHEZ CERVELLÓ, JOSEP SOLÉ ARNAL (1996): *L'associacionisme sociopolític a Móra d'Ebre (1875-1936)* (VII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1995). 190 p. Impr. Ebro. ISBN: 84-921864-0-2.

ARTUR BLADÉ DESUMVILA (1996): *L'edat d'or* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall). 180 p. Impr. Balmes (l'Hospitalet del Llobregat). ISBN: 84-8300-209-4.

MONTSERRAT ANGUERA, JOSEP M. ARMORA, RAÛL AYMÍ, VICENT CASADÓ, PERE J. JIMÉNEZ (1996): *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)* (coeditat amb l'Ajuntament de Flix i amb la col·laboració del Grup de Natura Freixe). 140 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill (Valls). ISBN: 84-921864-1-0.

Miscel·lània, núm. 11 (1997). 166 p. Impr. Ebro. ISBN: 84-922946-0-4.

Miscel·lània, núm. 12 (1998). 158 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-921864-2-9.

JAUME GARCIA PONS BEÀ (1998): *Imatges de la Ribera d'Ebre* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall). 204 p. Impr. Liberdúplex (Barcelona). ISBN: 84-8300-502-6.

JOAN R. VINAIXA MIRÓ (1998): *La postguerra del Francès i la revolta reialista de 1822 a l'Ebre* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall). 256 p. Impr. Hurope. ISBN: 84-8300-499-2.

Miscel·lània, núm. 13 (1999). 150 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-921864-3-7.

GLÒRIA MUNILLA, JAUME NOGUERA, VÍCTOR REVILLA (2000): *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 1. 72 p. Impr. Jeroni de Moragas (Móra d'Ebre). ISBN: 84-921864-4-5.

PERE NAVARRO GÓMEZ (2000): *Aproximació geolingüística als parlars de la Ribera d'Ebre*. 92 p. Impr. Gr. Matarranya (Calaceit). ISBN: 84-921864-5-3.

XAVIER GARCIA PUERTO (2000): *El Patronat Treig Montagut de Móra d'Ebre (1942-1972) Corrupció i franquisme a la Ribera d'Ebre*. Col·lecció Daliner, núm. 1 (VIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1997). 96 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-921864-6-1.

XAVIER GARCIA PUJADES (2000): *Pelegrí de la Ribera d'Ebre 1969-1999*. Col·lecció Daliner, núm. 2 (IX Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1999). 80 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-921864-7-X.

Miscel·lània, núm. 14 (2000). 240 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-921864-8-8.

JOAN SANMARTÍ, M. CARME BELARTE, JOAN SANTACANA, DAVID ASENSIO, JAUME NOGUERA (2000): *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre): Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 2 (publicat amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona i el Taller de Projectes Patrimoni i Museologia). 244 p. Impr. Artyplan. ISBN: 84-921864-9-6.

Miscel·lània, núm. 15 (2001). 230 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-922946-1-2.

JAUME NOGUERA GUILLÉN (2002): *Ibers a l'Ebre*. Col·lecció Daliner, núm. 3 (X Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2001). 152 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-922946-2-0.

DIVERSOS AUTORS (2002): *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 3 (I Jornades d'Arqueologia. Ibers a l'Ebre. Recerca i interpretació. Tivissa, 2001) (coeditat amb l'Ajuntament de Tivissa i amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona). 296 p. Impr. Artyplan. ISBN: 84-922946-3-9.

DIVERSOS AUTORS (2002): *La Ribera d'Ebre*. CD-ROM (publicat en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, Centre de Recursos Pedagògics).

Miscel·lània del CERE, núm. 16 (2003). 286 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-922946-4-7.

JORDI FERRÚS BATISTE (2003): *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica*. Reedició (I Premi d'Assaig Artur Bladé

i Desumvila, 1983) (coeditat amb l'Associació Cultural Lo Llaüt). 127 p. Impr. Requesens. ISBN: 84-922946-5-5.

JOAN BAGÉS RUBÍ (2003): *Ribera d'Ebre, música, piano, memòria*. CD de música.

DIVERSOS AUTORS (2005): *La lliçó de l'Ebre. Conèixer Artur Bladé i Desumvila*. Col·lecció Daliner, núm. 4. 126 p. Impr. Imatge 9 - Arts Gràfiques Requesens. ISBN: 84-922946-6-3.

Miscel·lània del CERE, núm. 17 (2005). 298 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-922946-7-1.

JOAN R. VINAIXA MIRÓ (2006): *Set anys de guerra civil (Ribera d'Ebre, 1833-1840)*. Col·lecció Daliner, núm. 5 (XI Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2003). 182 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 84-922946-8-X.

DIVERSOS AUTORS (2007): *Bladé a l'escola. Primària. Guia del mestre*. 46 p. Impr. Òptim Disseny (Ascó). ISBN: 978-84-935564-2-6.

DIVERSOS AUTORS (2007): *Bladé a l'escola. Primària. Guia de l'alumne*. 50 p. Impr. Òptim Disseny. ISBN: 978-84-935564-1-9.

MONTSERRAT ANGUERA, JOSEP S. CID, BIEL PUBILL (2007): *Bladé a l'escola. Secundària*. 58 p. Impr. Òptim Disseny. ISBN: 978-84-935564-0-2.

Miscel·lània del CERE, núm. 18 (2007). 248 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 978-84-935564-4-0.

DIVERSOS AUTORS (2008): *La festa de Sant Antoni als Països Catalans*. Col·lecció Daliner, núm. 6 (I Jornades d'Estudi sobre la Festa de Sant Antoni als Països Catalans. Ascó, 2006). 392 p. Impr. Gr. Matarranya. ISBN: 978-84-935564-3-3.

JOSEP M. SÁEZ PUJOL, EMIGDI SUBIRATS SEBASTIÀ (2008), *Roc Llop i Convalia*. Col·lecció Daliner, núm. 7 (XIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2007). 88 p. Impr. Imatge 9 - Arts Gr. Requesens. ISBN: 978-84-935564-5-7.

Miscel·lània del CERE, extra 1 (2008). 320 p. Impr. Imatge 9 - Gr. Moncunill. ISBN: 978-84-935564-6-4.

Altres llibres editats amb la col·laboració o el suport del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre

INMA PENNA PERPIÑÁ (1996), *D'un temps a mitja veu* (editat per la Societat Ateneu Musical de Móra d'Ebre).

JOSEP M. RECHA ESCOLÀ (2000), *90 anys del Sindicat de Flix* (editat per la Cooperativa Agrícola i Secció de Crèdit de Flix SCCL).

BIEL PUBILL SOLER, JOSEP M. RADUÀ SERRA (2001), *L'Ascó d'ahir*. Col·lecció La Galvana, núm. 1 (editat pels autors).

OLGA CUBELLS BARTOLOMÉ (2001), *El parlar de la Palma d'Ebre (Ribera d'Ebre)*. Col·lecció Fent Espona, 1 (editat per l'Associació Cultural L'Espona i amb la col·laboració de l'Ajuntament de la Palma d'Ebre).

BIEL PUBILL SOLER, JOSEP M. RADUÀ SERRA (2002), *Faldetes i cançons*. Col·lecció La Galvana, 2 (editat pels autors).

DOMÈNEC JARDÍ PAGÈS (2002), *A Tivissa canten missa... Records de fets i costums religiosos*. Col·lecció El Tinter, 32 (editat per Cossetània Edicions).

BIEL PUBILL SOLER, JOSEP M. RADUÀ SERRA (2003), *Garba de feines*. Col·lecció La Galvana, 3 (editat pels autors).

JOSEP RECASENS LLORT (2003), *La repressió franquista a la Ribera d'Ebre (1938-1945)*. Col·lecció El Tinter, 43 (editat per Cossetània Edicions).

BIEL PUBILL SOLER, JOSEP M. RADUÀ SERRA (2004), *A misses dites*. Col·lecció La Galvana, 4 (editat pels autors).

TOMÀS BIOSCA ESTEVE (2004), *La Societat Obrera de Tivissa. Els orígens de la Societat Cooperativa d'Obrers Agricultors i Conductors de Cavalleries de Tivissa (1912-1918)*. Col·lecció El Tinter, 51 (editat per Cossetània Edicions).

BIEL PUBILL SOLER, JOSEP M. RADUÀ SERRA (2005), *Sant Antoni mos guardo!* Col·lecció La Galvana, 5 (editat pels autors).

BIEL PUBILL SOLER, JOSEP M. RADUÀ SERRA (2006), *Ascó a l'envelat*. Col·lecció La Galvana, 6 (editat pels autors).

BIEL PUBILL SOLER, JOSEP M. RADUÀ SERRA (2007), *Quan anàvem a estudi*. Col·lecció La Galvana, 7 (editat pels autors).

M. LOURDES AMBRÓS, BIEL PUBILL, JOSEP M. RADUÀ (2008), *Clotxina de retratos*. Col·lecció La Galvana, 8 (editat pels autors).

ANNEX 2: PUBLICACIONS DEL CERE PER ORDRE D'AUTORS

Llibres i CD editats o coeditats pel Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre (inclou *Miscel·lània*)

ANGUERA, MONTSERRAT; CASADÓ, VICENT; AYMÍ, RAÜL; JIMÉNEZ, PERE J. (1994): *La natura a la Ribera d'Ebre. Curs d'Història Natural* (publicat en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya i el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre).

ANGUERA, MONTSERRAT; ARMORA, JOSEP M.; AYMÍ, RAÜL; CASADÓ, VICENT; JIMÉNEZ, PERE J. (1996): *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)* (coeditat amb l'Ajuntament de Flix i amb la col·laboració del Grup de Natura Freixe).

ANGUERA, MONTSERRAT; CID, JOSEP S.; PUBILL, BIEL (2007): *Bladé a l'escola. Secundària*.

BAGÉS RUBÍ, JOAN (2003): *Ribera d'Ebre, música, piano, memòria*. CD de música.

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL (1985): *El meu riu, l'Ebre. Pàgines viscudes*. (Consell Local d'Ascó del CERE).

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL (1986): *La implantació de l'Orde del Temple a la Ribera d'Ebre (1148-1210)* (II Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1985).

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL (1987): *La navegació fluvial per l'Ebre*.

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL (1992): *La creu de la mitja lluna. Biografia morisca*, s. XVI. Col·lecció Gúmena, núm. 1.

BLADÉ DESUMVILA, ARTUR (1983): *Visió de l'Ebre català*.

BLADÉ DESUMVILA, ARTUR (1996): *Les primeres descobertes* (publicat en col·laboració amb l'Associació Cultural La Riuada i el CEIP Antoni Nat).

BLADÉ DESUMVILA, ARTUR (1996): *L'edat d'or* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall).

CARRANZA FONT, ANDREU (1993): *Aigua de València* (publicat en col·laboració amb Columna Edicions).

CASTELLVELL, VENTURA; FUCHO, FELIP; VINAIXA, JOAN R. (1994): *Un cens del segle XV* (coeditat amb la Generalitat de Catalunya i el Centre d'Estudis de la Terra Alta).

DIVERSOS AUTORS (1985): *Miscel·lània*, núm. 1.

DIVERSOS AUTORS (1985): *Miscel·lània*, núm. 2.

DIVERSOS AUTORS (1986): *Miscel·lània*, núm. 3.

DIVERSOS AUTORS (1986): *Miscel·lània*, núm. 4.

DIVERSOS AUTORS (1987): *Miscel·lània*, núm. 5.

DIVERSOS AUTORS (1988): *Miscel·lània*, núm. 6.

DIVERSOS AUTORS (1989): *Miscel·lània*, núm. 7.

DIVERSOS AUTORS (1991): *Miscel·lània*, núm. 8.

DIVERSOS AUTORS (1993): *Miscel·lània*, núm. 9.

DIVERSOS AUTORS (1993): *Berrús. 25 anys* (coeditat amb l'Ajuntament de Ribarroja d'Ebre).

DIVERSOS AUTORS (1995): *Miscel·lània*, núm. 10.

DIVERSOS AUTORS (1997): *Miscel·lània*, núm. 11.

DIVERSOS AUTORS (1998): *Miscel·lània*, núm. 12.

DIVERSOS AUTORS (1999): *Miscel·lània*, núm. 13.

DIVERSOS AUTORS (2000): *Miscel·lània*, núm. 14.

DIVERSOS AUTORS (2001): *Miscel·lània*, núm. 15.

DIVERSOS AUTORS (2002): *La Ribera d'Ebre*. CD-ROM (publicat en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, Centre de Recursos Pedagògics).

DIVERSOS AUTORS (2002): *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 3 (I Jornades d'Arqueologia. Ibers a l'Ebre. Recerca i interpretació. Tivissa, 2001) (coeditat amb l'Ajuntament de Tivissa i amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona).

DIVERSOS AUTORS (2003): *Miscel·lània del CERE*, núm. 16.

DIVERSOS AUTORS (2005): *Miscel·lània del CERE*, núm. 17.

DIVERSOS AUTORS (2005): *La lliçó de l'Ebre. Conèixer Artur Bladé i Desumvila*. Col·lecció Daliner, núm. 4.

DIVERSOS AUTORS (2007): *Bladé a l'escola. Primària. Guia del mestre*.

DIVERSOS AUTORS (2007): *Bladé a l'escola. Primària. Guia de l'alumne*.

DIVERSOS AUTORS (2007): *Miscel·lània del CERE*, núm. 18.

DIVERSOS AUTORS (2008): *La festa de Sant Antoni als Països Catalans*. Col·lecció Daliner, núm. 6 (I Jornades d'Estudi sobre la Festa de Sant Antoni als Països Catalans. Ascó, 2006).

DIVERSOS AUTORS (2008): *Miscel·lània del CERE*, extra 1: 25è Aniversari del CERE.

FERRÚS BATISTE, JORDI (1985): *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica* (I Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1983).

FERRÚS BATISTE, JORDI (2003): *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica*. Reedició (I Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1983) (coeditat amb l'Associació Cultural Lo Llaüt).

GARCIA PUJADES, XAVIER (1990): *La Catalunya nuclear. La Ribera d'Ebre: centre d'una àmplia perifèria espoliada* (IV Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1989) (publicat en col·laboració amb Columna Edicions i amb el suport de l'Ajuntament de Riba-roja d'Ebre).

GARCIA PUJADES, XAVIER (2000): *Pelegrí de la Ribera d'Ebre 1969-1999*. Col·lecció Daliner, núm. 2 (IX Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1999).

GARCIA PUERTO, XAVIER (2000): *El Patronat Treig Montagut de Móra d'Ebre (1942-1972) Corrupció i franquisme a la Ribera d'Ebre*. Col·lecció Daliner, núm. 1 (VIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1997).

GARCIA PONS BEÀ, JAUME (1998): *Imatges de la Ribera d'Ebre* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall).

MUNILLA, GLÒRIA; NOGUERA, JAUME; REVILLA, VÍCTOR (2000): *Ilercavònia. Fells d'Arqueologia*, núm. 1.

NAVARRO GÓMEZ, PERE (2000): *Aproximació geolingüística als parlars de la Ribera d'Ebre*.

NOGUERA GUILLÉN, JAUME (2002): *Ibers a l'Ebre*. Col·lecció Daliner, núm. 3 (X Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2001).

SÁEZ CORREDERA, JOSEP M. (1992): *La terrissa miravetana* (V Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1991).

SÁEZ PUJOL, JOSEP M.; SUBIRATS SEBASTIÀ, EMIGDI (2008): *Roc Llop i Convalia. L'exili d'un poeta miravetà*. Col·lecció Daliner, núm. 7 (XIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2007).

SÀNCHEZ CERVELLÓ, JOSEP; MARGALEF FANCA, CINTA (1992): *La premsa i les publicacions periòdiques a la Ribera d'Ebre* (publicat en col·laboració amb l'Heremoteca Caixa Tarragona).

SÀNCHEZ CERVELLÓ, JOSEP; SOLÉ ARNAL, JOSEP (1996): *L'associacionisme sociopolític a Móra d'Ebre (1875-1936)* (VII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1995).

SANMARTÍ, JOAN; BELARTE, M. CARME; SANTACANA, JOAN; ASENSIO, DAVID; NOGUERA, JAUME (2000): *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del Barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre): Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 2 (publicat amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona i el Taller de Projectes Patrimoni i Museologia).

SETÓ, CONRAD (1995): *L'Ebre: somni, música, memòria*. CD de música.

VEGA, CARLES; SÁEZ, XAVIER; MIR, JOSEP M.; PONS, ALBERT (1990): *La parla de la Ribera d'Ebre. Aspectes morfològics: la pronominalització àtona* (III Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1987).

VINAIXA MIRÓ, JOAN R. (1994): *La navegació per l'Ebre català en el darrer quart del segle XVIII (de Riba-roja a Miravet)* (VI Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1993).

VINAIXA MIRÓ, JOAN R. (1998): *La postguerra del Francès i la revolta reialista de 1822 a l'Ebre* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall).

VINAIXA MIRÓ, JOAN R. (2006): *Set anys de guerra civil (Ribera d'Ebre, 1833-1840)*. Col·lecció Daliner, núm. 5 (XI Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2003).

ANNEX 3: PUBLICACIONS DEL CERE PER TEMÀTICA

Arqueologia

DIVERSOS AUTORS (1993): *Berrús. 25 anys* (coeditat amb l'Ajuntament de Riba-roja d'Ebre).

DIVERSOS AUTORS (2002): *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 3 (I Jornades d'Arqueologia. Ibers a l'Ebre. Recerca i interpretació. Tivissa, 2001) (coeditat amb l'Ajuntament de Tivissa i amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona).

MUNILLA, GLÒRIA; NOGUERA, JAUME; REVILLA, VÍCTOR (2000): *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 1

NOGUERA GUILLÉN, JAUME (2002): *Ibers a l'Ebre*. Col·lecció Daliner, núm. 3 (X Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2001).

SANMARTÍ, JOAN; BELARTE, M. CARME; SANTACANA, JOAN; ASENSIO, DAVID; NOGUERA, JAUME (2000): *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre): Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 2 (publicat amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona i el Taller de Projectes Patrimoni i Museologia).

Art (música, dibuix, pintura...)

BAGÉS RUBÍ, JOAN (2003): *Ribera d'Ebre, música, piano, memòria*. CD de música.

GARCIAPONS BEÀ, JAUME (1998): *Imatges de la Ribera d'Ebre* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall).

SETÓ, CONRAD (1995): *L'Ebre: somni, música, memòria*. CD de música.

Bibliografia

DIVERSOS AUTORS (2008): *Miscel·lània del CERE*, extra 1: 25è Aniversari del CERE.

SÀNCHEZ CERVELLÓ, JOSEP; MARGALEF FANECÀ, CINTA (1992): *La premsa i les publicacions periòdiques a la Ribera d'Ebre* (publicat en col·laboració amb l'Hemeroteca Caixa Tarragona).

Biografia

DIVERSOS AUTORS (2005): *La lliçó de l'Ebre. Conèixer Artur Bladé i Desumvila*. Col·lecció Daliner, núm. 4.

DIVERSOS AUTORS (2008): *Miscel·lània del CERE*, extra 1: 25è Aniversari del CERE.

GARCIA PUJADES, XAVIER (2000): *Pelegrí de la Ribera d'Ebre 1969-1999*. Col·lecció Daliner, núm. 2 (IX Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1999).

SÁEZ PUJOL, JOSEP M.; SUBIRATS SEBASTIÀ, EMIGDI (2008): *Roc Llop i Convalia. L'exili d'un poeta miravetà*. Col·lecció Daliner, núm. 7 (XIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2007).

Didàctica

ANGUERA, MONTSERRAT; CASADÓ, VICENT; AYMÍ, RAÜL; JIMÉNEZ, PERE J. (1994): *La natura a la Ribera d'Ebre. Curs d'Història Natural* (publicat en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya i el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre).

ANGUERA, MONTSERRAT; ARMORA, JOSEP M.; AYMÍ, RAÜL; CASADÓ, VICENT; JIMÉNEZ, PERE J. (1996): *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)* (coeditat amb l'Ajuntament de Flix i amb la col·laboració del Grup de Natura Freixe).

ANGUERA, MONTSERRAT; CID, JOSEP S.; PUBILL, BIEL (2007): *Bladé a l'escola. Secundària*.

DIVERSOS AUTORS (2002): *La Ribera d'Ebre*. CD-ROM (publicat en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, Centre de Recursos Pedagògics).

DIVERSOS AUTORS (2007): *Bladé a l'escola. Primària. Guia del mestre*.

DIVERSOS AUTORS (2007): *Bladé a l'escola. Primària. Guia de l'alumne*.

Economia i societat

GARCIA PUJADES, XAVIER (1990): *La Catalunya nuclear. La Ribera d'Ebre: centre d'una àmplia perifèria espoliada* (IV Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1989) (publicat en col·laboració amb Columna Edicions i amb el suport de l'Ajuntament de Riba-roja d'Ebre).

Etnologia

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL (1987): *La navegació fluvial per l'Ebre*.

DIVERSOS AUTORS (2008): *La festa de Sant Antoni als Països Catalans*. Col·lecció Daliner, núm. 6 (I Jornades d'Estudi sobre la Festa de Sant Antoni als Països Catalans. Ascó, 2006).

FERRÚS BATISTE, JORDI (1985): *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica* (I Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1983).

FERRÚS BATISTE, JORDI (2003): *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica*. Reedició (I Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1983) (coeditat amb l'Associació Cultural Lo Llaüt).

SÁEZ CORREDERA, JOSEP M. (1992): *La terrissa miravetana* (V Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1991).

Història local

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL (1986): *La implantació de l'Orde del Temple a la Ribera d'Ebre (1148-1210)* (II Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1985).

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL (1987): *La navegació fluvial per l'Ebre*.

BLADÉ DESUMVILA, ARTUR (1983): *Visió de l'Ebre català*.

CASTELLVELL, VENTURA; FUCHO, FELIP; VINAIXA, JOAN R. (1994): *Un cens del segle XV* (coeditat amb la Generalitat de Catalunya i el Centre d'Estudis de la Terra Alta).

DIVERSOS AUTORS (1993): *Berrús. 25 anys* (coeditat amb l'Ajuntament de Riba-roja d'Ebre).

DIVERSOS AUTORS (2008): *Miscel·lània del CERE*, extra 1: 25è Aniversari del CERE.

GARCIA PUERTO, XAVIER (2000): *EI Patronat Treig Montagut de Móra d'Ebre (1942-1972) Corrupció i franquisme a la Ribera d'Ebre*. Col·lecció Daliner, núm. 1 (VIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1997).

SÁEZ CORREDERA, JOSEP M. (1992): *La terrissa miravetana* (V Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1991).

SÀNCHEZ CERVELLÓ, JOSEP; SOLÉ ARNAL, JOSEP (1996): *L'associacionisme sociopolític a Móra d'Ebre (1875-1936)* (VII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1995).

VINAIXA MIRÓ, JOAN R. (1994): *La navegació per l'Ebre català en el darrer quart del segle XVIII (de Riba-roja a Miravet)* (VI Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1993).

VINAIXA MIRÓ, JOAN R. (1998): *La postguerra del Francès i la revolta reialista de 1822 a l'Ebre* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall).

VINAIXA MIRÓ, JOAN R. (2006): *Set anys de guerra civil (Ribera d'Ebre, 1833-1840)*. Col·lecció Daliner, núm. 5 (XI Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2003).

Història natural

ANGUERA, MONTSERRAT; CASADÓ, VICENT; AYMÍ, RAÛL; JIMÉNEZ, PERE J. (1994): *La natura a la Ribera d'Ebre. Curs d'Història Natural* (publicat en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya i el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre).

ANGUERA, MONTSERRAT; ARMORA, JOSEP M.; AYMÍ, RAÛL; CASADÓ, VICENT; JIMÉNEZ, PERE J. (1996): *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)* (coeditat amb l'Ajuntament de Flix i amb la col·laboració del Grup de Natura Freixe).

Lingüística

NAVARRO GÓMEZ, PERE (2000): *Aproximació geolingüística als parlars de la Ribera d'Ebre*.

VEGA, CARLES; SÁEZ, XAVIER; MIR, JOSEP M.; PONS, ALBERT (1990): *La parla de la Ribera d'Ebre. Aspectes morfològics: la pronominalització àtona* (III Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 1987).

Literatura

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL (1985): *El meu riu, l'Ebre. Pàgines viscudes* (Consell Local d'Ascó del CERE).

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL (1992): *La creu de la mitja lluna. Biografia morisca, s. XVI*. Col·lecció Gúmena, núm. 1.

BLADÉ DESUMVILA, ARTUR (1996): *Les primeres descobertes* (publicat en col·laboració amb l'Associació Cultural La Riuada i el CEIP Antoni Nat).

BLADÉ DESUMVILA, ARTUR (1996): *L'edat d'or* (publicat en col·laboració amb Columna Tresmall).

CARRANZA FONT, ANDREU (1993): *Aigua de València* (publicat en col·laboració amb Columna Edicions).

DIVERSOS AUTORS (2005): *La lliçó de l'Ebre. Conèixer Artur Bladé i Desumvila*. Col·lecció Daliner, núm. 4.

SÁEZ PUJOL, JOSEP M.; SUBIRATS SEBASTIÀ, EMIGDI (2008): *Roc Llop i Convalia. L'exili d'un poeta miravetà*. Col·lecció Daliner, núm. 7 (XIII Premi d'Assaig Artur Bladé i Desumvila, 2007).

ANNEX 4: RELACIÓ D'AUTORS DE LES PUBLICACIONS DEL CERE

Llibres i CD editats o coeditats pel Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre

ANGUERA TERRÉ, MONTSERRAT

– (1994): *La natura a la Ribera d'Ebre. Curs d'Història Natural*.

– (1996): *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)*.

– (2007): *Bladé a l'escola. Secundària*.

ARMORA CASADÓ, JOSEP M. (1996): *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)*.

ASENSIO, DAVID (2000): *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre): Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 2.

AYMÍ CUBELLS, RAÜL

– (1994): *La natura a la Ribera d'Ebre. Curs d'Història Natural*.

– (1996): *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)*.

BAGÉS RUBÍ, JOAN (2003): *Ribera d'Ebre, música, piano, memòria*. CD de música.

BELARTE, M. CARME (2000): *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre): Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 2.

BIARNÉS BIARNÉS, CARMEL

– (1985): *El meu riu, l'Ebre. Pàgines viscudes*.

– (1986): *La implantació de l'Orde del Temple a la Ribera d'Ebre (1148-1210)*.

– (1987): *La navegació fluvial per l'Ebre*.

– (1992): *La creu de la mitja lluna. Biografia morisca*, s. XVI.

BLADÉ DESUMVILA, ARTUR

– (1983): *Visió de l'Ebre català*.

– (1996): *Les primeres descobertes*.

– (1996): *L'edat d'or*.

CARRANZA FONT, ANDREU (1993): *Aigua de València*.

CASADÓ BURILLO, VICENT

– (1994): *La natura a la Ribera d'Ebre. Curs d'Història Natural*.

– (1996): *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)*.

CASTELLVELL, VENTURA (1994): *Un cens del segle XV*.

CID, JOSEP S. (2007): *Bladé a l'escola. Secundària*.

DIVERSOS AUTORS (1985-2008): *Miscel·lània*, núm. 1 a 18 i extra núm. 1.

DIVERSOS AUTORS (1993): *Berrús. 25 anys*.

DIVERSOS AUTORS (2002): *La Ribera d'Ebre*. CD-ROM.

DIVERSOS AUTORS (2002): *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 3.

DIVERSOS AUTORS (2005): *La lliçó de l'Ebre. Conèixer Artur Bladé i Desumvila*.

DIVERSOS AUTORS (2007): *Bladé a l'escola. Primària. Guia del mestre*.

DIVERSOS AUTORS (2007): *Bladé a l'escola. Primària. Guia de l'alumne*.

DIVERSOS AUTORS (2008): *La festa de Sant Antoni als Països Catalans*.

FERRÚS BATISTE, JORDI

– (1985): *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica*.

A. Pérez, M. Anguera i V. Casadó

– (2003): *La casa pagesa asconenca (1940-1970). Descripció etnogràfica, anàlisi antropològica*. Reedició.

FUCHO, FELIP (1994): *Un cens del segle XV*.

GARCIA PUJADES, XAVIER

– (1990): *La Catalunya nuclear. La Ribera d'Ebre: centre d'una àmplia perifèria espoliada*.

– (2000): *Pelegrí de la Ribera d'Ebre 1969-1999*.

GARCIA PUERTO, XAVIER (2000): *El Patronat Treig Montagut de Móra d'Ebre (1942-1972) Corrupció i franquisme a la Ribera d'Ebre*.

GARCIAPONS BEÀ, JAUME (1998): *Imatges de la Ribera d'Ebre*.

JIMÉNEZ MUR, PERE J.

– (1994): *La natura a la Ribera d'Ebre. Curs d'Història Natural*.

– (1996): *Itinerari per l'Espai Natural de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)*.

MARGALEF FANECÀ, CINTA (1992): *La premsa i les publicacions periòdiques a la Ribera d'Ebre*.

MIR, JOSEP M. (1990): *La parla de la Ribera d'Ebre. Aspectes morfològics: la pronominalització àtona*.

MUNILLA, GLÒRIA (2000): *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 1.

NAVARRO GÓMEZ, PERE (2000): *Aproximació geolingüística als parlars de la Ribera d'Ebre*.

NOGUERA GUILLÉN, JAUME

– (2000): *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 1

– (2000): *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre): Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 2.

– (2002): *Ibers a l'Ebre*.

PONS, ALBERT (1990): *La parla de la Ribera d'Ebre. Aspectes morfològics: la pronominalització àtona*.

PUBILL, BIEL (2007): *Bladé a l'escola. Secundària*.

REVILLA, VÍCTOR (2000): *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 1.

SÁEZ CORREDERA, JOSEP M. (1992): *La terrissa miravetana*.

SÁEZ PUJOL, JOSEP M. (2008): *Roc Llop i Convalia. L'exili d'un poeta miravetà*.

SÁEZ, XAVIER (1990): *La parla de la Ribera d'Ebre. Aspectes morfològics: la pronominalització àtona*.

SÀNCHEZ CERVELLÓ, JOSEP

– (1992): *La premsa i les publicacions periòdiques a la Ribera d'Ebre*.

– (1996): *L'associacionisme sociopolític a Móra d'Ebre (1875-1936)*.

SANMARTÍ, JOAN (2000): *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre): Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 2.

SANTACANA, JOAN (2000): *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre): Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*, núm. 2.

SETÓ, CONRAD (1995): *L'Ebre: somni, música, memòria*. CD de música.

SOLÉ ARNAL, JOSEP (1996): *L'associacionisme sociopolític a Móra d'Ebre (1875-1936)*.

SUBIRATS SEBASTIÀ, EMIGDI (2008): *Roc Llop i Convalia. L'exili d'un poeta miravetà*.

VEGA, CARLES (1990): *La parla de la Ribera d'Ebre. Aspectes morfològics: la pronominalització àtona*.

VINAIXA MIRÓ, JOAN R.

– (1994): *Un cens del segle XV*.

– (1994): *La navegació per l'Ebre català en el darrer quart del segle XVIII (de Riba-roja a Miravet)*.

– (1998): *La postguerra del Francès i la revolta reialista de 1822 a l'Ebre*.

– (2006): *Set anys de guerra civil (Ribera d'Ebre, 1833-1840)*.